

Η θάλασσα του προσφυγικού: υγρός τάφος και μήτρα ζωής

Μια βαθιά ανθρώπινη ιστορία της δικής μας «γειτονιάς»

ΖΟΥΛΦΙ ΛΙΒΑΝΕΛΙ

Ο ψαράς κι ο γιος του

Μτφρ: Φραγκώ Καραόγλαν, εκδ. Πατάκη, 2022, σελ. 256

Ξετυλίγοντας το αφηγηματικό κουβάρι μιας βαθιάς ανθρώπινης ιστορίας ο Λιβανελί βρίσκει την ευκαιρία να μιλήσει για την προσφυγική κρίση και τον τρόπο που αυτή δημιουργεί νέες κοινωνικές και ανθρωπολογικές συνθήκες στον κόσμο και παράλληλα σπληνιτεύει την οικολογική καταστροφή που γίνεται από κερδοφόρες εταιρείες στον χώρο του Αιγαίου.

Ο Μουσταφά και η Μεσοούντε είναι δύο γονείς που έχασαν το παιδί τους, τον επτάχρονο Ντενίζ (Ντενίζ στην τουρκική γλώσσα είναι η θάλασσα), όταν αυτό πνίγηκε στη θάλασσα. Ο Μουσταφά είναι ψαράς και καθώς μια μέρα έχει βγει για ψάρεμα βρίσκει δύο πτώματα να επιπλέουν κι ένα μωρό, ένα αγοράκι, το οποίο δεμένο σε μια μικρή φουσκωτή βάρκα έχει επιζήσει. Πολύ γρήγορα θα πάρει την απόφασή του. Η θάλασσα που έχει πάρει το δικό του παιδί αυτή τη φορά του επιστρέφει ένα άλλο και ο Μουσταφά κρύβει από τις Αρχές την ύπαρξή του και πηγαίνει το παιδί στη Μεσοούντε. Χάρη στο σχέδιο που καταστρώνει, στο οποίο συμμετέχει και η έγκυος αδελφή του, ο Μουσταφά φιλοδοξεί να εμφανίσει στην κοινωνία τον μικρό Ντενίζ, όπως τον ονόμασε, και να μπορέσει να τον μεγαλώσει με τη γυναίκα του. Η Μεσοούντε θα αποδεχθεί το παιδί παρά τους συνεχείς της δισταγμούς, όταν όμως εμφανιστεί η μητέρα του το δίλημμα που θα προκύψει οδηγεί σε μια άκρως οδυνηρή απόφαση.

Η μετάφραση της Φραγκώ Καραόγλαν μεταφέρει στον Έλληνα αναγνώστη ένα κείμενο που ρέει απρόσκοπτα.

Ο Λιβανελί βρίσκει την ευκαιρία να μιλήσει για την προσφυγική κρίση και τον τρόπο που αυτή δημιουργεί νέες ανθρωπολογικές συνθήκες στον κόσμο.

Μέχρι εδώ η ιστορία που αφηγείται ο Λιβανελί μοιάζει να είναι μια ιστορία πιθανώς συνηθισμένη. Ο τρόπος όμως που θα μετατραφεί η πλοκή και θα έρθει ένα αναπάντεχο τέλος κάνει το μυθιστόρημα εξαιρετικά ενδιαφέρον. Και φυσικά κάτι ακόμα. Η ξαφνική εμφάνιση των πτωμάτων και του ζωντανού παιδιού έρχεται να φέρει τα πάνω κάτω στα ασάλευτα νερά της περιοχής, να ταράξει την κοινωνία και να γίνει η αφορμή να επανεκτιμηθούν οι αξίες της φιλίας, της οικογένειας, της

αλληλεγγύης, της αυτοθυσίας. Κι αυτό είναι ένα στοιχείο που δίνει μεγαλύτερη αξία στο μυθιστόρημα του Λιβανελί.

Ο Λιβανελί σκάβει βαθιά στην ψυχοσύνθεση των ηρώων του. Φέρνει στο φως τις πιο μύχιες σκέψεις τους, τον αγώνα τους να διατηρήσουν την αθωότητα μιας οδυνηρής απόφασης, την οδύνη τους και την ανάγκη να ανασυστήσουν τα στοιχεία μιας ζωής που άλλαξε για πάντα με τον θάνατο του δικού τους παιδιού. Ακολουθεί με ευκολία τις μαιανδρικές σκέψεις της Μεσοούντε, την αποφασιστικότητα του Μουσταφά, τον δισταγμό και την αμφιβολία των δευτεραγωνιστών, τον κοινωνικό περίγυρο που σαν τον χορό μιας αρχαίας τραγωδίας σπληνιτεύει τα γεγονότα.

Παράλληλα, καταδεικνύει με αποφασιστικό τρόπο τους λόγους που δημιουργείται οικολογική καταστροφή στο Αιγαίο και την απληστία των εταιρειών που εκμεταλλεύονται τους φυσικούς πόρους.

Όλα αυτά ο Λιβανελί τα κάνει μέσω μιας ιδιαίτερα ποιητικής αφήγησης. Η ίδια η θάλασσα πρωταγωνιστεί στο βιβλίο, συμμετέχει στη ζωή των ηρώων, είναι τροφός και μήτρα ζωής, υγρός τάφος αλλά και σύντροφος και φίλη, ζωοδότρα υπαρκτική δύναμη, ένας τόπος περισυλλογής και ενσυναίσθησης που καθορίζει την ταυτότητα όσων μεγάλωσαν κοντά της.

Τη μετάφραση αυτού του βιβλίου υπογράφει η Φραγκώ Καραόγλαν, η οποία έχει αποδώσει μια ιδιαίτερη ατμόσφαιρα με τη γλωσσική αισθητική που έχει ακολουθήσει, μεταφέροντας στον Έλληνα αναγνώστη ένα κείμενο που ρέει απρόσκοπτα.